

موضوع : واژه حبل الله و نقش تمسک به آن در ایجاد وحدت ملی و انسجام اسلامی

تهیه کننده : علی خوشه چراخ آرانی

چکیده

برای دوام و بقای هر امت و ملتی هیچ عامل و وسیله ای برتر و کارآمدتر از اتحاد و اتفاق نیست و جامعه ای که مبنای آن براساس اتفاق و اتحاد بنیاد گردد، طوفان های سهمگین مکر و خدعه و حيله دشمنان و معاندان و بد خواهان نخواهد توانست در آن رخنه ای ایجاد کند. و بر عکس هر ملت و جامعه ای که دستخوش تفرقه و اختلاف گردد، دیری نمی پاید که بنا و اساس آن متلاشی و پایه های آن لرزان و ارکان آن نیز ویران می گردد و بومان در ویرانه های آن ماوا و مسکن خواهند گزید؛ پس عقل حکم می کند که نباید از این امر حیاتی و عامل بقا غافل شد و آن را کوچک شمرد.

اگر چه از دیرباز دانشمندان و متفکران و عالمان و از همه مهمتر رهبران الهی به این مسئله حیاتی از طرق گونه گون و شیوه های متعدد و در قالب الفاظ و عبارات زیبا و در ناب سخن گفته و انسانها و جوامع را از تفرقه ، اختلاف بر حذر داشته اند و آئین مقدس اسلام عزیز و آیات نوربخش حصن حصین الهی، قرآن کریم نیز در مواردی گوناگون به این امر مهم و حیاتی تاکید فراوان داشته اند ولی این عامل حیات و دوام جوامع بشری به مرور زمان رنگ باخته و جلوه کمتری پیدا کرده است. مثلاً، آنجا که قرآن می فرماید: « و اعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا» همگی به ریسمان الهی چنگ زنید و متفرق نشوید، نشانگر هشدار بیدار باش و اندازی است که از خطر تفرقه و اختلاف و در نهایت بروز آفت انحطاط و انهدم جوامع برداشت می شود.

در مقاله ای با عنوان « واژه حبل الله و نقش تمسک به آن در ایجاد وحدت ملی و انسجام اسلامی» موارد، معانی واژه های حبل و اتحاد و انسجام، جایگاه واژه های حبل در قرآن کریم ، آثار تمسک

به حبل الله، مفهوم حبل الله و مصادیق آن، علت تعبیر حبل الله، نقش پیامبر، اهل بیت، و قرآن به عنوان مصادیق حبل الله در وحدت و انسجام اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است.
واژه های کلیدی: اتحاد، انسجام، اسلام، قرآن کریم، پیامبر (ص)، قرآن، اهل بیت.

مقدمه

در عصر کنونی و در دوره حاضر به جهت یورش بی امان دشمنان اسلام و مخالفان قرآن عظیم، امت اسلامی بیش از پیش در معرض خطر قرار گرفته و فضای توطئه امت اسلام را در بر گرفته است. از این رو برای رهایی از آسیب ها و بحران های پیش آمده و دست یابی به عزت و تقویت و کامت پیشین، نیاز است که دست اتحاد و برادری به یکدیگر داده و با تمسک و توسل به « حبل الله » و مصادیق اعم از قرآن کریم، پیامبر اعظم، اسلام و اهل بیت (علیهم السلام) از نعم و آثار و تبعات همدلی برخوردار شویم زیرا که دست یابی و پیشرفت در عرصه های مختلف علمی، اجتماعی و فرهنگی تمدن عظیم و دیرین ما بدون توسل به این مصادیق امکان پذیر نیست و از این رو ضروری است که مسلمانان جهان به کمک اصول مشترک و مورد اتفاق از قبیل: ایمان، پیامبر اعظم، آموزه های وحیانی، حج و... که از عوامی اتحاد و انسجام است بر اصول مشترک پافشاری نموده و از اختلاف و تفرقه دوری گزینند.

اکنون که در دنیا استکبار در پی آن است که با حيله تزویر میان مذاهب اسلامی اختلاف برانگیزد و آنان را رو در رو هم قرار دهد و از این رهگذر به منافع خود دست یابد، پس بر همگان واجب است با هوشیاری و درایت از افتادن در این دام خطرناک بپرهیزند و با برادران ایمانی خود با دوستی و مودت برخورد نموده و با توسل به مصادیق حبل الله که موجبات نیک نامی، دنیا و نیک بختی عقبايند، رضایت خداوند سبحان را فراهم آورند.

« واژه حبل الله و نقش تمسک بر آن در ایجاد وحدت ملی و انسجام اسلامی »

الف: معانی لغوی واژه های حبل، اتحاد و انسجام

«اتحاد» در معنا به معنی یکی شدن، یگانگی کردن، یک رنگی، یگانگی، یک دلی و یک جهتی، موافقت، وفق، توافق، اتفاق آرا، هماهنگی رای و نهایتاً پیوستگی یک فرد یا چند گروه و یا چند دولت در امری به وسیله قراردادی که منعقد می شود، است. و اتحاد کردن به معنای «متحد شدن و به هم پیوستن و هم عقیده همگام شدن» که «مصدر باب افتعال و از ریشه «وحد» به معنای مخلوط شدن و یکی شدن است» و انسجام به معنای «روان بودن و روان شدن و روانی» و جمع آن انسجامات و از ریشه «سجم» و «مصدر باب انفعال و به معنای روانی امور است.»

«حبل» در لغت به معنای «ریسمان، رشته، بند، عهد و پیمان» و جمع آن «احبال. حبول و حبال» است. ضمن اینکه واژه «حبل» هم برای این واژه به کار رفته است.

ب: جایگاه واژه «حبل» در قرآن کریم

این واژه در قرآن عظیم پنج مرتبه و در سوره آل عمران، آیه 103 و 112 (دو مرتبه) و در سوره ق آیه 16 و در سوره مسد آیه 5 تکرار شده است.

ج: «حبل» وحدت آفرین

قرآن حکیم در دو آیه 102 و 103 سوره آل عمران در بیان علت اصلی وحدت در جامعه برتر و نمونه به مسئله اعتصام به «حبل الهی» به عنوان عامل وحدت و بازدارنده از تفرقه و انفصال اشاره می کند. زیرا تفرقه چیزی به جز فروپاشی و انهدم جامعه و اتحاد انسانی نیست و جامعه ای که در محور هدف وحدت و یا مسیر واحد و روش یکسان برای رسیدن به مقصد خاصی شکل می گیرد در تداوم اتحاد و جلوگیری از تفرقه می کوشد و بدین سان معنا و مفهوم می یابد در قرآن در گزارشی کامل از مسئله وحدت می فرماید: «یا ایها الذین امنوا اتقوا الله حق تقاته و لا تهوتن الا و انتم مسلمون و اعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا و اذکروا بنعمت الله علیکم اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا و کنتم علی شفا حفرة من النار...» ای کسانی که ایمان آوردید، آن چنان که حق تقوای الهی است از خدا بپرهیزید و از دنیا نروید مگر اینکه مسلمان باشید (باید گوهر ایمان را تا پایان عمر حفظ کنید) و همگی به ریسمان محکم الهی چنگ بزنید و پراکنده

نشوید و نعمت بزرگ خدای را به یاد آورید که چگونه دشمن یکدیگر بودید و او در میان شما الفت ایجاد کرد و به برکت نعمت او برادر شدید و ... .

خداوند منان در این آیات علل عوامل اصلی ایجاد وحدت جامعه مدینه و نمونه عینی آن را در ضمن گزارشی تجزیه و تحلیل و اظهار می دارد که این علل و عوامل همان طور که در ساخت و تشکیل جامعه مدینه نقش داشته اند در تداوم و بقای جامعه نیز نقش اصلی و مهم خواهند داشت. این عامل در گزارش تحلیلی قرآن چیست؟

تاکید قرآن به حبل الله است. «حبل» به معنای ریسمان و سبب ابزاری است که با آن می توان به هدف و خواسته خود رسید.

البته به هر چیز ممتد و طولانی که وسیله رسیدن به هدف و یا عامل محکم و استوار کردن چیزی باشد، نیز اطلاق می شود. اما در اصطلاح قرآنی، چنان که راغب اصفهانی از آیات استفاده می کند، مراد از «حبل» چیزی است که موجب اتصال میان انسان و خدا شود.

در این آیات بر محوریت خداوند و توحید در همه امور تاکید می شود تا نشان داده شود که اصل در همه مسائل اجتماعی و غیر اجتماعی و توحید و پذیرش وحدانیت الهی است. زیرا همان گونه که در بیان مفاهیم و مصادیق «حبل الله» گفته خواهد شد «آنچه که مفاهیم و مصادیق این واژه را در بر می گیرد، در یک مفهوم وسیع ارتباط با خداوند» را شامل می شود.

و خداوند برای جلوگیری از تشتت در جامعه مدینه و حفظ اصول وحدت بر لزوم تمسک دسته جمعی مردم و مومنان به واژه «حبل الله» تاکید می نماید و آن را به عنوان عامل تقوایی مورد شناسایی و رد گیری قرار می دهد، زیرا اطاعت از فرمان الله و تمسک به حبل، مصادیقی از تقوای الهی است و انسان به کمک آن می تواند خود و جامعه خود را از شر عواقب ناگوار بسیاری از امور دور نگه دارد.

د: آثار تمسک به حبل الله

نتایج و آثاری که تمسک به حبل الهی به دنبال خواهد داشت امور فراوان زیادی است که قرآن در آیات نورانی اش آن را گزارش و تحلیل و تبیین می نماید از جمله مهمترین آثار می توان

به وحدت جامعه و دوری از انفصال و افتراق اشاره نمود « زیرا حبل الہی چیزی است که برادری ایمانی را تقویت می کند و به نعمت اخوت و برادری و برابر بودن می رساند.»

« نتیجه برادری ایمانی چیزی جز عزت و رهایی از ذلت عمومی و اجتماعی جامعه اسلامی نسبت به جوامع دیگر نخواهد بود.»

زیرا کسانی که از نعمت برادری برخوردار می شوند در کنار یکدیگر و برای یکدیگر و در راستای هدف مشترک و وحدت رویه و روش یکسان حرکت میکنند و از هرگونه پراکندگی در هدف و روش دوری می گزینند. این گونه است که در دل دشمنان خویش ابهت می اندازند و دشمنان، ایشان را بسیار بزرگ و قوی می یابند و نه تنها از جنگ و خونریزی که برخاسته و نشأت گرفته از تفرقه و تشتت در هدف و رویه است، رهایی می یابند بلکه دشمنان نیز فکر حمله و تجاوز را از ذهن خود دور می سازند.

ه: مفهوم «حبل الله» و مصادیق آن

این یکی از اساسی ترین پرسش های زمان ماست که قرآن کریم به مساله «حبل الله» به عنوان عامل اصلی وحدت و همدلی جامعه اسلامی و ایمانی اشاره کرده است. «حبل الله» چیست و مصادیق آن کدام است؟

در تفاسیر و روایات تفسیری برای «حبل الله» مصادیقی چند بیان کرده اند که با عنایت و تایید خداوند و قرآن به آن می توان گفت که همه آنها می توانند مصادیق حبل الله باشند، زیرا بدون وجود هر کدام از آنها نمی توان سخنی از وحدت هدف و وحدت رویه در جامعه ذکر نمود. اما گروهی معتقدند که از مهمترین مصادیقی که می تواند شامل مفهوم گران قدر «حبل الله» شود، قرآن کریم است که خود به عنوان کتاب هدایت و قانون مطرح است و آن سان که برداشت می شود، اصولاً جامعه ای بدون قانون مکتوب و هدایت گر نمی تواند به هدف دست یابد و گرنه به زودی دچار فروپاشی و تشتت می گردد. علامه طباطبایی بر پایه روش تفسیر قرآن به قرآن و به استناد آیه 101 همین سوره براین باور است که یکی از مهمترین مصادیق حبل الله، قرآن کریم است.

« وی برای تایید این برداشت، روایتی از صاحب کتاب تفسیر شریف تبیان نقل می کند که در آن روایت، پیامبر اکرم، حبل الله را به قرآن تفسیر نموده است.»

دومین مصداقی که می توان به عنوان « حبل الله » از آن یاد کرد، وجود شریف پیامبر (ص) و اهل بیت عصمت طهارت علیهم السلام می باشد. « بر اساس روایتی از امام باقر (ع) در تفسیر آیه آمده است که حبل الله، اهل بیت هستند »

این احتمال از آنجایی قوی و استوار می نماید که بدون نمونه و اسوه و رهبر و مقتدایی معصوم نمی توان جامعه را به درستی بر پایه آموزه های و حیاتی مدیریت کرد و لذا دست یابی به جامعه برتر و کامل تنها با حضور حبل الله واقعی که همان اهل بیت هستند، ممکن و میسر است.

اما پرسشی که در اینجا خودنمایی می کند این است که در صورت عدم حضور معصوم، جامعه چگونه می تواند خود را از تشتت تفرقه رهایی بخشد و به وحدت رویه دست یابد؟

در پاسخ به این سوال می توان راه کار هایی اشاره کرد که در برخی از تفاسیر و روایات تفسیری وارد شده است.

«در برخی از روایات تفسیری به قرینه همان آیه 101 سوره، مراد از حبل الله را کتاب و سنت می دانند که در این صورت امری باقی و برخوردار و برقرار است و همه جوامع می توانند با تمسک به آن وحدت خویش را حفظ و از تفرقه و پیامد های آن در امان باشند. علامه طباطبائی با توجه به این تفسیر و روایت این نظر را پسندیده و به عنوان مصداق واقعی حبل الله از این رای پشتیبانی می کند»

«در این تفسیر نیز به « اسلام » به عهنوان یکی از مصادیق حبل الله اشاره شده است. همین تفسیر به استناد تفسیر در المثنور، از پیغمبر اکرم (ص) و در کتاب « معانی الاخبار » از امام سجاد (ع) نقل می کند که حبل الله « قرآن » نیز هست»

اما آنچه که باید ذکر شود این است که هیچ کدام از این مصادیق با هم اختلاف ندارند زیرا منظور از ریسمان الهی هر گونه وسیله ارتباط با ذات پاک خداوند است، خواه این وسیله اسلام باشد، یا قرآن، پیامبر (ص)، و یا اهل بیت و... .

و: تعبیر به «حبل الله» برای چیست؟

جواب این است که تعبیر از امور یاد شده به عنوان (حبل الله) در واقع اشاره به یک حقیقت است که انسان در شرایط عادی و بدون داشتن مرشد و مربی و راهنما، در انتهای دره طبیعت و چاه ظلمانی و تاریک غرایز سرکش و جهل و نادانی باقی خواهد ماند و برای نجات از این دره و بیرون آمدن از این چاه نیاز به رشته و ریسمانی محکم دارد که به آن چنگ بزند و از چاه خارج شود و این رشته محکم همان ارتباط با خداوند از طریق قرآن و حامل قرآن و جانشینان واقعی حامل قرآن می باشند که مردم از سطوح پایین و پست بالا برده و به آسمان تکامل معنوی و مادی می رساند.

ز: نقش قرآن به عنوان یکی از مصادیق حبل الله در وحدت و انسجام

قرآن عظیم در همه آیات خویش از آغاز فروستانی تا پایان آن می کوشد تا جامعه ای برتر و والاتر برای مسلمانان شکل و تحقق بخشد و عوامل و علل موثر را تحلیل و تبیین و در هر مرحله و مرتبه راهکارهایی مناسب را توجیه نماید. از رو هدف از نزول تدریجی این کتاب ثقیل و وزین در طول بیست و سه سال، ساختن جامعه ای برتر بوده است. به سخن دیگر، آیات قرآنی با هدف ایجاد جامعه برتر نازل شده و تمام اهتمام و تلاش بی وقفه پیامبر (ص) مصروف این شد تا چنین جامعه ای را با روش و اسلوب آموزه های وحیانی قرآن ایجاد و پدید آورد. قرآن در آیات بسیاری نشان می دهد که به مسائل عمومی و اجتماعی حساسیت بیشتر از اندازه دارد و این حساسیت از آنجا ناشی شده و سرچشمه گرفته است که قرآن می کوشد تا نه تنها افراد و اشخاص را به تکامل برساند بلکه نوع بشر را در طریق هدایت خود قرار دهد و آنان را به کمال شایسته و سزاوارشان برساند و از این رو خطاب های قرآن همواره عام بوده است و در بسیاری از آنها مردم به عنوان «ناس» و توده های مردم مخاطب قرار گرفته است و در مواردی که خطاب آیات خاص مومنان است، به معنای جامعه ایمانی است که شامل همه افراد بشر بدون تمایز و تفاوت در جنسیت و رنگ و خون و نژاد بوده است.

قرآن گزارش می دهد که عوامل و علل بسیاری در ساخت جامعه برتر به عنوان علل و عوامل تاثیر گذار نقش ایفا می کند و این علل و عوامل از حوزه ی بینشی آغاز و تا حوزه نگرشی، گرایشی و منشی و کنشی و حتی واکنشی را در بر می گیرد. و بی شک جامعه اسلامی مورد نظر

قرآن هنگامی با شتاب لازم به سوی کمال حرکت خواهد کرد که موانع وحدت و همدلی و تالیف قلوب از مسیر آن برداشته شده باشد و تفرقه و اختلاف به عنوان مانع بزرگ کمال انسانها و جامعه ، رخت بر بسته باشد و بالطبع اگر آحاد جامعه اسلامی بتوانند بر اساس آموزه های قرآنی و وحیانی و الهی و نیز سیره پیامبر اکرم(ص) و ائمه معصومین علیه السلام وحدت و هم دلی را مد نظر قرار داده و از تفرقه و اختلاف پرهیز نمایند ، شکوه اسلام به تمامی ظاهر شده و عظمت امت اسلامی تحقق پیدا خواهد کرد.

از دیگر جنبه های مورد اشتراک مسلمانان از آغاز تا به امروز و به استناد آیه «نحن نزلنا الذکر و انالہ لحافظون» عدم تغییر و تحریف در این کتاب به عنوان بزرگترین تحفه سماوی و ره آورد سماواتی است و این برترین و والاترین و بزرگترین معجزه پیامبر خاتم(ص) برخلاف کتب آسمانی دیگر از تبدیل و تحریف بشری مصون و ادعای تحدی و مبارزه طلبی آن برای جن و انس برای همیشه جاوید و پابرجاست به گونه ای که تا کنون هیچ جن و انس نتوانسته است حتی یک سوره و یک آیه مثل آن بیاورد و آیه « قل لئن اجتمعت الانس والجن علی ان یاتوا بمثل هذا القران لا یاتون بمثله» و « ان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فاتوا بسوره من مثله» مؤید این موضوع است.

بنابراین اعتقاد به موضوع ساختن جامعه ای آرمانی با اهداف والا و برتر انسانی و روحانی ، یکی از اهداف نزول قرآن از یک سو و ایمان و اعتقاد راسخ تمامی مسلمانان و عدم تحریف این کتاب آسمانی از سوی دیگر، می تواند عامل وحدت بخش در جامعه مسلمین به حساب آید.

ح: نقش پیامبر اعظم به عنوان یکی از مصادیق حبل الله در وحدت و انسجام اسلامی

بی شک پیامبر عظیم المقدر اسلام یکی از مصادیق و نشانه های بارز وحدت از آغاز نزول وحی تا به امروزه و آینده برای جهانیان بوده و خواهد بود. با مطالعه تاریخ پر فراز و نشیب پیامبر اکرم(ص) و تاریخ شگفت انگیز اسلام عزیز در خواهیم یافت که وضعیت جامعه مقارن با ظهور اسلام به گونه ای بوده که اساس جامعه بر پایه جنگ و خون ریزی و تشتت اجتماعی بنا شده باشد. و هیچ گونه وحدت رویه و هدف مشترک اخلاقی و انسانی در میان آنها نبوده تا آنها را حول محوری واحد مجتمع کند و موجب اتحاد و یگانگی و دل بستگی افراد انسانی شود. از انجائیکه

جامعه بدون وحدت رویه اخلاقی و انسانی، در شیوه و رویه نیز به هدف واحد الهی و آرمانی نمی رسد، بنابراین می توان مدعی شد که جامعه ی جاهلی اصولاً جامعه ای به معنای واقعی کلمه و اصطلاح جامعه شناختی نبوده است، بلکه گروه ها و یا افرادی انسانی بودند که هراز گاهی برای هدفی کوچک اضطراری مادی و غیر روحانی گرد می آمدند و پس از دست یابی به هدف محدود خود از هم فرو می پاشید. آنان مردمانی بودند که در شرایط خاص بر پاره ای از سنت های نا نوشته و گاهی اوقات غیر عقلی عمل می کردند و هرگاه منافع شخصی و یا گروهی اقتضا می کرد آنان را زیر پا گذاشته و یا تغییر می دادند. مساله فقدان فرهنگ مکتوب و معتمد و مستند و نیز قوانین نا نوشته موجب می شد که به کوچکترین امری به سوی شمشیر و جنگ رو آورند و به جنگ و خونریزی یکدیگر پردازند. به گونه ای که جنگ های صد ساله آنها به خاطر یک شتر مشهور و معروف است. اگر آنان جامعه ای قانونمند و قانون مدار بودند هرگز با کوچکترین مساله ای که به داوری بر پای قوانین مکتوب و نوشته شده حل و فصل می شد با کشتار یکدیگر قتل هم خون و هم نژاد برادر خونی خود نمی پرداختند.

چنین جامعه فاقد مدنیت و تمدن و قانون و داوری و سنت نوشته شده، با همت پیامبر (ص) در قالب آموزه های وحیانی شکل می گیرد. هر چند مکه از ظرفیت تغییر سریع و شتاب آلود بر خوردار نیست و تلاش های پیامبر(ص) در این شهر به نتیجه شهر به نتیجه مطلوبی نمی رسد و تنها هسته ابتدایی برای ایجاد جامعه و امت فراهم می آید، با این همه یثرب به جهت تعاملات فکری و فرهنگی با یهود اهل کتاب و جامعه واقعی قانون مند از ظرفیت بیشتر و بهتری برخوردار بود و این گونه است که پیامبر (ص) به یثرب می آید و تلاش های خویش را دو چندان کرده تا جامعه واقعی را شکل بخشد و پدید آورد. پس از رود به مدینه ، نخستین بازتاب آن تغییر نام یثرب به مدینه النبی می شود و شهر مدینه بیانگر تمدن و قانون مداری و حکومت و امارت خاص محسوب می گردد. اینجاست که نقش پیامبر اعظم (ص) به عنوان یکی از مصادیق « حبل الله » در تالیف قلوب و ایجاد آشتی بین دو قبیله اوس و خزرج و رفع جنگ چندین ساله بین آنها و تشکیل حکومت جهانی اسلامی که در آنها مهاجر و انصار هر دو در ارکان آن نقش داشتند هویدا و آشکار می شود و پیامبر با تلاش های شبانه روزی و خستگی ناپذیر خود توانست در سایه سار

وحدت و همدلی و ایجاد الفت و آرامش بین مسلمانان و در قالب انسجام که رکن رکین اسلام عزیز بود و هست، جامعه ای مترقی و منطبق با آموزه های وحیانی بسازد و ارزش و جایگاه وحدت را به آنها بفهماند و در عین حال به آنها گوشزد و هشدار باش دهد که افتراق و انفصال خطری است که آنها باید از آن دور باشند.

نکته ی قابل ذکر دیگر در خصوص نقش والای پیامبر اعظم به عنوان یکی از مصادق حبل الله در وحدت مسلمانان، مسئله خاتمیت ایشان است، به گونه ای که تمامی مسلمانان جهان در فرق و گروه های مختلف همه به طور واحد اعتقاد دارند که پیامبر اعظم (ص) رسول خدا و آخرین فرستاده اوست که آیه شریفه «ما کان محمد ابا احد من رجالکم و لکن رسول الله و خاتم النبیین» مؤید این موضوع است.

ط: نقش اهل بیت به عنوان مصادق « حبل الله » در وحدت و انسجام اسلامی

اهل بیت به استناد حدیث معروف و معتمد ثقلین، یکی از دو حصن حصین و ثقل ثقیل و عروه الوثقی وزین و متین الهی هستند که تمسک و توسل به آنها موجبات نیک نامی دنیا و نیک بخشی هنگامه سخت و صعب عرصه محشر و حساب و عقابند. با مطالعه تاریخ زندگی و احوال ائمه معصومین به این نکته ظریف می رسیم که تمامی آنها کوشیده اند اکسیر کرامت و رمز سعادت انسان و جوامع انسانی و اسلامی را که همانا « وحدت و همدلی و انسجام » است، در رگ و خون جامعه تزریق و جوامع را از تشتت و افتراق بر حذر دارند.

به شهادت تاریخ، امیر المومنان علی (ع) بزرگ پرچمدار وحدت و انسجام میان مسلمانان و جامعه اسلامی بودند، ایشان بارها در دوران حکومتشان اعلام فرمودند: «نقد حکومت و حتی مخالفت با آن پذیرفتنی نیست اما تا آنجا که اتحاد ملی شکسته نشود، کسی حق ندارد موجب ناامیدی جامعه گردد» آن حضرت در مورد ناکثین که اول بیعت نمودند و بعد بیعت خود را شکستند و بعضاً دارای سوابق انقلابی هم بودند، فرمودند: «این گروه همگی با امارت و حکومت من مخالف بودند، این عیب ندارد، اما... ساصر مالم اخف علی جماعتکم» « من تا روزی مخالفت را بر می تابم که به صفوف پیوسته اتحاد و انسجام مردم لطمه وارد نشده و نیروهای خود را پاره پاره نکنند.»

« در حدیثی پیامبر عظیم الشان اسلام وحدت جامعه را به برکت اهل بیت معرفی می نماید و می فرماید: «فانتم اهل البيت، اهل الله عزوجل الذين تمت النعمة و اجتمعت الفرقه و اختلفت كلمه...» پیامبر اسلام فرمودند: شما اهل بیعت، اهل الله هستید که به برکت شما نعمت ها کامل گشته و پراکندگی برطرف شد و اتحاد کلمه پدید آمده است.

در حدیث دیگری حضرت فاطمه زهرا (س) پیروی از اهل بیت را عامل وحدت معرفی می نماید. «طاعتنا نظاما للمله و امامتنا لما للفرقه و الجهاد عز الاسلام» پیروی از ما اهل بیت، نظام بخش به امت و رهبری ما عامل وحدت و جهاد و مایه ی عزت و سربلندی اسلام است.

امام باقر (ع) به عنوان یکی از مصادیق اهل بیت در خصوص وحدت و الفت مسلمین با یکدیگر می فرماید: «یا معشر المومنین تالفوا و تعاطفوا» هان ای گروه مومنان، مانوس و متحد باشید و به یکدیگر مهربانی کنید.

در احادیث منقول و احادیث فراوان دیگر معصومین علیه السلام می توان به این نکته رسید که اهل بیت یکی از ارکان وحدت و همدلی بین مسلمانان بوده و خواهد بود.

ی: نقش اسلام به عنوان یکی از مصادیق «حبل الله» در وحدت و انسجام اسلامی

اسلام در لغت به معنای تسلیم و بی قید و بند بودن و از «سلامت» مشتق است و روح و جوهر اسلام با سلامت آمیخته گشته و تمامی کرامت های انسانی در آن گرد آمده است. بنابراین مردمی که در زیر لوا و بیرق عظیم اسلام عزیز گرد آمده اند، باید با یکدیگر در نهایت سلامت زندگی کنند و کرامت و شرافت ذاتی خویش را همواره درخشان و تابنده نگه دارند. زیرا اساس اسلام وحدانیت خدا، خاتمیت پیامبر اعظم (ص) و دین الهی او و کتاب او ایمان به حیات مجدد و جاودانه آخری است که این ارکان سنگهای بنیادین اسلام است بنابراین مسلمانان باید از عواملی جزئی که باعث ایجاد خلل و فساد و تباهی و سستی در اصول و ارکان بنیادین می شود، بپرهیزد.

پس اسلام نیز به عنوان یکی از مصادیق حبل الله می تواند سنگ محکی خوب برای وحدت و همدلی و تالیف قلوب باشد.

نتیجه:

باید توجه که با توجه به توطئه های پی در پی استکبار جهانی برای ایجاد اختلاف و تفرقه های نژادی و مذهبی و ملی بین کشورهای اسلامی، شعار اتحاد و انسجام اسلامی حساسیت ویژه ای پیدا می کند و دشمنان زمانی می توانند بر دول و ملل مسلمان چیره شوند و یا صاحب نفوذ گردند که دنیای اسلام به جای توجه به وجوه مشترک به سمت نقاط افتراق و اختلاف حرکت کند، لذا پاسداشت و احترام به مشترکات از جمله قرآن مبین، پیامبر اعظم (ص)، اسلام عزیز، ائمه معصومین به عنوان مصادیق بارز «حب الله» می توانند نقش مهمی در ایجاد وحدت ملی و انسجام اسلامی ایفا نمایند و باید که تفکر اتحاد و انسجام بر پایه ی اصول مشترک در واژه حبل الله در تمامی جهان رسوخ پیدا کند و ملل و دول و امم با همه تنوع و اختلافات جزئی و فرعی از الگوهای مشترک در راستای منافع مشترک بهره گیرند که در این راستا تدوین منشور وحدت اسلامی از سوی علما و اندیشمندان امری ضروری قلمداد می شود.

از سوی دیگر استکبار جهانی و ایادی ایشان که هنوز از اتحاد مسلمین چوب می خورند و نتوانسته اند با مکر و حيله و خدعه های ننگین همچون ماجرای ننگین سلمان رشدی و توهین به ساحت مقدس پیامبر اعظم (ص) و تقویت و ایجاد گروه تندرو طالبان و... و صفوف خلل ناپذیر مسلمانان، تفرقه ایجاد کنند، با طرح مسئله های تفرقه افکنانه سعی بر اجرای نقشه های شوم خود دارند که مقام معظم رهبری با درایت حکیمانه خویش با طرح شعار زیبا و محوری «اتحاد ملی» زمینه های تقویت نظام مقدس جمهوری اسلامی را در داخل و با واژه استراتژیک «انسجام اسلامی» جهان اسلام را از این امر مهم و حیاتی مطلع و آگاه ساخت.

در راستای تحقق اتحاد ملی، باید همه اقدام و قومیتها و زبانها حول محور ایرانی بودند جمع شوند و از بیان و ذکر مواردی که به ایرانی بودن لطمه و آسیب می رساند پرهیز نمایند. زیرا ممکن است بحث زبانها و ادیان و فرهنگها و قومیتها در کشور باعث ایجاد اختلافات جزئی می شود و در راستای تحقق انسجام اسلامی نیز باید همه کشورهای اسلامی از هر فرقه و دینی که هستند شیطنت ها و تفرقه افکنی های دشمنان را زیر نظر بگیرند و حول محور «حبل الله» مسائل و اختلافات

جزئی را خود حل و فصل و پای دشمن را که ذاتاً خیر خواه مسلمین نیستند به مسائل نگشایند و بدانند که استکبار جهانی مخالف همه فرقه های اسلامی است.

پی نوشت:

- 1- فرهنگ فارسی معین، جلد 1، صفحه 134
- 2- همان صفحه 134
- 3- المنجد، ترجمه محمد بندر ریگی، جلد 2، صفحه 2050
- 4- فرهنگ فارسی معین، جلد 1، صفحه 147
- 5- المنجد، ترجمه محمد بندر ریگی، جلد 1، ترجمه 713
- 6- فرهنگی فارسی معین، جلد 1، صفحه 1339
- 7- المنجد، ترجمه محمد بندر ریگی، جلد 1، ذیل واژه
- 8- قرآن کریم، سوره آل عمران، آیات 102 و 103
- 9- مجمع البیان، جلد 1، صفحه 803
- 10- التحقيق، جلد 2، صفحه 161
- 11- مفردات ف راغب اصفهانی، صفحه 217
- 12- تفسیر نمونه، جلد 3، صفحه 29
- 13- قرآن کریم، سوره آل عمران، آیات 102 و 103
- 14- همان
- 15- تفسیر المیزان، جلد 3، صفحه 269 و تبیان جلد 2، صفحه 545
- 16- تفسیر عیاشی، جلد 1، صفحه 194 و البرهان، جلد 1، صفحه 672
- 17- تفسیر المیزان، جلد 3، صفحه 269
- 18- تفسیر نمونه، جلد 3، صفحه 29
- 19- قرآن کریم، سوره حجر، آیه 9
- 20- قرآن کریم، سوره اسراء، آیه 87
- 21- قرآن کریم، سوره بقره، آیه 26

- 22- قرآن کریم ، سوره احزاب ، آیه 40
- 23- نهج البلاغه امیر المومنین علی بن ابیطالب، خطبه 146
- 24- همان ، خطبه 207
- 25- الکافی ، جلد 1، صفحه 405
- 26- کشف الغمه، جلد 2 صفحه 109
- 27- الکافی، جلد 2، صفحه 345
- 28- المنجد، ترجمه محمد بندر ریگی، جلد 1، ترجمه 768
- منابع و ماخذ:
- 1- قرآن کریم
- 2- نهج البلاغه، امیر المومنین علی بن ابیطالب، متن صبحی صالح، انتشارات نهضت، چاپ 74
- 3- التحقیق، حسن مصطفوی، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، 1368 هـ. ش
- 4- تفسیر المیزان، سید محمد حسین طباطبایی، قم، انتشارات اسلامی ، 76
- 5- تفسیر عیاشی، ابی نصر محمد بین منصور، بیروت ، موسسه الاعلمی، 1991 م. 1382 هـ- تهران
- 6- تفسیر نمونه استاد ناصر مکارم شیرازی و همکاران، چاپخانه مروی، دارالکتب الاسلامیه، تهران، چاپ سی و دوم، سال 80
- 7- فرهنگ فارسی معین، دکتر محمد معینف چاپ نهم چاپ سپهر تهران 80
- 8- الکافی (اصول کافی)، کلینی رازی، ترجمه و شرح سید جواد مصطفوی، جلد 4، انتشارات علمیه اسلامیة
- 9- کشف الغمه، علی بن اربلی، چاپ بیروت ف دارالمکتب الاسلامیه
- 10- مجمع البیان، طبرسی، امین الاسلام ابوعلی بیروت، موسسه الاعلمی، 1415 هـ-
- 11- مفردات، راغب اصفهانی ، بیروت، دارالسامیه، 1416 هـ-
- 12- المنجد، تالیف لوئیس معلوف، ترجمه محمد بندر ریگی ، چاپ چهارم، چاپ هاتف، سال